

CYKELSPORTEN I DANMARK

- ET NOTAT OM CYKELSPORTENS UDVIKLING OG FREMTID

Michael Fester

Februar, 2014

**BEVÆGER
DANMARK**

Titel

Cykelsporten i Danmark – Et notat om cykelsportens udvikling og fremtid

Forfatter

Michael Fester

Øvrige bidragere til rapporten

Kasper Lund Kirkegaard

Omslagslayout

SkabelonDesign A/S

Udgave

1. Udgave, Brøndby, februar, 2014

Udgiver

Danmarks Idrætsforbund
DIF Udvikling, Team Analyse
Brøndby Stadion 20
2605 Brøndby

T: +45 43 26 26 26

E: dif@dif.dk

W: www.dif.dk

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDLEDNING	4
CYKELKULTUREN I DANMARK	5
Cykelkulturen.....	5
Cykelsporten.....	6
Den foreningsorganiserede cykelsport	6
Danmarks cykle union.....	6
CYKELSPORTEN I IDRÆTSVANEUNDERSØGELSER SIDEN 1964	7
PRISEN PÅ IDRÆT	8
DEN FORENINGSORGANISEREDE CYKELSPORT	11
Overlappet mellem idrættens hovedorganisationer	12
MEDLEMSANALYSE AF DANMARKS CYKLE UNION	13
Medlemstal fordelt på kommuner	16
Fremskrivning af danmarks cykle unions medlemstal	18
DANMARKS CYKLE UNION OG FRIVILLIGHEDSUNDERSØGELSEN	19
Frivillighedsundersøgelsens datakvalitet.....	19
De frivillige i Danmarks Cykle Union.....	20
BILAG 1 - KØNSFORDELING BLANDT MEDLEMMER	25
BILAG 2 - REKRUTTERINGSINDEKS FOR SPECIALFORBUND	25
LITTERATURLISTE	26

INDLEDNING

Dette notat fokuserer på cykelsportens udvikling og aktuelle tilstand i Danmark, med et særligt fokus på Danmarks Cykle Union (DCU). Notatet tjener som delanalyse 1 i DCU's udviklingsprojekt 'Udvikling af motion og flere nye medlemmer', hvor DIF's Team Analyse i løbet af 2014 foretager yderligere to delanalyser.

Notatet her sammenfatter en lang række eksisterende datakilder, hvor der kan udledes en række analytiske pointer omkring DCU's udvikling og nuværende situation.

Indledningsvis præsenteres en række begreber der vil være gennemgående igennem notatet, hvori den samlede cykelkultur opdeles i et ringdiagram, der indsnævrer DCU's placering i den danske cykelkultur.

Dernæst sætter notatet fokus på cykelsportens generelle historiske udvikling, hvor der kigges på befolkningsundersøgelser fra 1964 og frem til i dag. I disse undersøgelser er fokus på den samlede cykelsport, og dermed ikke udelukkende på DCU.

Der afrapporteres ligeledes fra den nye undersøgelse 'Prisen på Idræt', hvor de første resultater omkring prisforskelle imellem idrætsaktiviteter kan identificeres, hvori det kan identificeres hvorvidt cykelsporten er en forholdsvis dyr eller billig aktivitet.

Dernæst fokuseres der på den foreningsorganiserede cykelsport, hvor det undersøges hvor stor en andel af cykelsporten, der er organiseret i idrætsforeninger, dertil hvor stort overlappet er imellem idrættens tre hovedorganisationer.

Efterfølgende foretages der er en nærmere analyse af DCU og dennes foreninger, der igennem årene har indrapporteret medlemstal til Danmarks Idrætsforbund (DIF). Ved hjælp af disse data kan der identificeres en række forskelle på køn, alder og geografiske forhold imellem medlemmerne af DCU's foreninger.

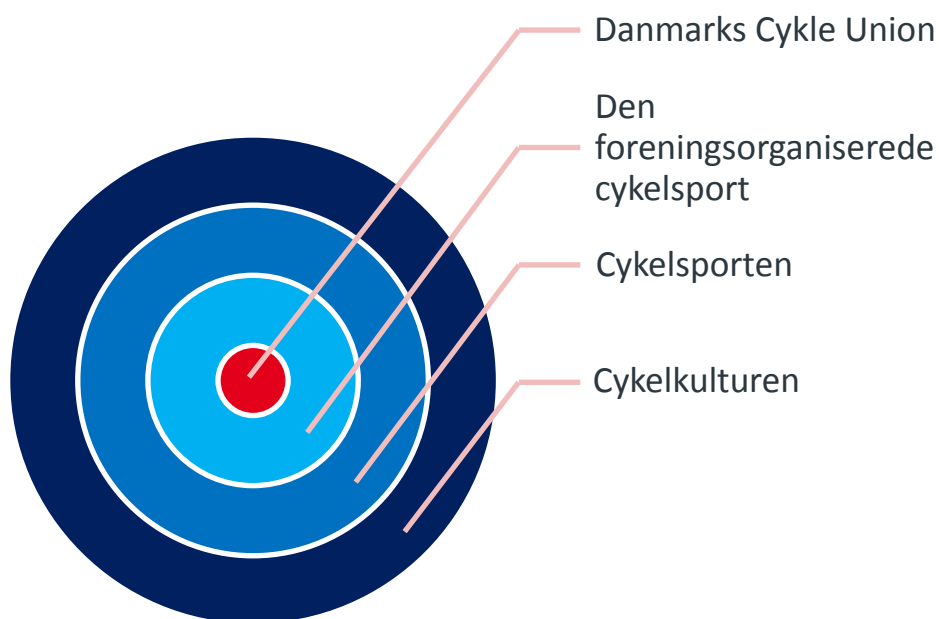
Afslutningsvis inddrages 'Frivillighedsundersøgelsen' fra 2010, herunder data om frivillige i landets idrætsforeninger. I denne sammenhæng er undersøgelsen brugt til at identificere DCU's relative placering i forhold til andre specialforbund indenfor en række centrale områder, såsom rekruttering af frivillige og kønsfordelinger blandt de frivillige.

CYKELKULTUREN I DANMARK

For at meningsfyldt kunne analysere på cykelsporten i Danmark kræves der først en begrebslig afklaring af cykelkulturens mange afskygninger.

Cykelkulturen kan således inddeles i et ringsystem, hvor fokus hele tiden indsnævres yderligere. En hvilken som helst ring er således også involveret i samtlige ringe omkring dem. Dette ringsystem er illustreret herunder:

Figur 1 – Cykelkulturen i Danmark

Hver af disse kulturer – eller ringe – har en række karakteristika der adskiller dem fra de andre kulturer. I det følgende præsenteres disse karakteristika for hver af kulturerne.

CYKELKULTUREN

I den yderste ring findes den samlede cykelkultur i Danmark, hvilket dækker over al cykling, både som sport og som transport, der foregår i Danmark. De seneste tal fra DTU's Transportvane-undersøgelse viser at samtlige danskere i aldersgruppen 10-84 år i gennemsnit cykler 0,47 gange om dagen med en gennemsnitslængde på 3,16 km for hver tur (DTU Transport, 2012). Disse tal medvirker til at få Danmark til at fremstå som et land med en stærk cykelkultur især i København og Frederiksberg Kommuner hvor over en 1/3 af alle ture foregår på cykel (Transportministeriet, 2013, p. 16).

Omfanget af cykelkulturen i Danmark er svært at identificere helt præcist, men cykelkulturen indeholder en lang række cyklister, som udelukkende bruger cyklen som transportmiddel, og som dermed ikke kan betegnes som sportsudøvere. Denne gruppering af cyklister vil typisk have et sundheds eller økonomisk motiv for valget af cyklen som transportmiddel.

CYKELSPORTEN

I den næste ring fjernes alle cyklister der udelukkende bruger cyklen som transportmiddel, hvilket efterlader den samlede cykelsport. Det kan være vanskeligt at lave en skarp adskillelse af de to grupperinger, men skillelinjen er her defineret som værende hvorvidt udøveren klæder om til aktiviteten eller ej.

I denne ring er der således både rendyrkede motionister som aldrig deltager i løb og de mere seriøse cykelsportsudøvere, der deltager i løb. I denne ring vil der således også være det store antal af selvorganiserede cykelryttere som er i fokus i DCU's udviklingsprojekt "Udvikling af motion og flere nye medlemmer".

I ringen her er der, hvilket der analyseres mere dybdegående på senere i notatet, ca. 500.000 danskere over 16 år i følge den seneste undersøgelse af danskernes motions- og sportsvaner foretaget i 2011 (Laub, 2013).

DEN FORENINGSORGANISEREDE CYKELSPORT

I den næste ring fokuseres der udelukkende på den foreningsorganiserede del af cykelsporten. Skillelinjen imellem de to ringe er således at udøveren skal være medlem af en idrætsforening, som udbyder cykelsport. Denne idrætsforening skal være medlem af en af idrætten tre hovedorganisationer – DIF (herunder DCU), DGI og Firmaidrætten.

I denne ring er der ligeledes intet krav om løbsdeltagelse blandt udøverne, men således udelukkende at udøverne er medlem af en idrætsforening.

Via Det Centrale Foreningsregister (CFR) er det muligt at identificere antallet af unikke medlemsskaber på tværs af de tre hovedorganisationer. Senere i notatet analyseres der yderligere på overlappet imellem organisationerne.

På tværs af de tre hovedorganisationer har 541 foreninger aktiviteten "Cykling" på programmet. I disse 541 foreninger er der således 46.232 unikke medlemmer. Man kan ikke nødvendigvis sætte et lighedstegn mellem antallet af unikke medlemmer, og antallet af individer, da én person i praksis godt kan være medlem af mere end en cykelforening.

DANMARKS CYKLE UNION

Den inderste ring symboliserer udelukkende den del af cykelsporten der er organiseret under DCU. Det er således et krav i denne ring at udøverne skal være medlemmer af en DCU-forening. Der er ikke et krav for løbsdeltagelse for at være placeret i denne ring, og skillelinjen fra denne ring til den foreningsorganiserede cykelsport, skal dermed blot findes i hvorvidt den forening er organiseret under DCU eller ej.

Ved seneste medlemsregistrering i 2012 havde DCU 27.283 medlemmer fordelt på 299 foreninger.

CYKELSPORTEN I IDRÆTSVANEUNDERSØGELSER SIDEN 1964

Siden 1964 er der foretaget en række store befolkningsundersøgelser af danskernes fritids-, kultur- og idrætsvaner. I disse undersøgelser indgår der bl.a. en række spørgsmål omkring hvilke idrætsaktiviteter danskerne udøver.

Takket være disse undersøgelser, som er gennemført i en periode, der stækker sig over mere end 50 år, er det muligt at tegne et historisk billede af udviklingen af cykelsporten i Danmark.

I forhold til andre idrætsaktiviteter adskiller cykelsporten sig dog en del i denne type af undersøgelser. Da cykling, i modsætning til de fleste andre idræts- og motionsaktiviteter, ligeledes kan benyttes som transportmiddel, er der en flydende grænse imellem hvornår man er en del af cykelsporten og cykelkulturen, da der i undersøgelserne ikke altid er en klar definition af hvornår man bør tælle med i cykelsportens optællinger, og dertil kan respondenter selv være i tvivl, eller måske sågar overvurdere egen idrætsdeltagelse, hvilket ligeledes er et kendt fænomen.

For at imødekomme dette problem valgte Idrættens Analyseinstitut, i forbindelse med 'Danskernes Motions- og Sportsvaner 2011', at opdele svarkategorien, der i 2007-udgaven hed "Cykelsport (Ikke transport til arbejde og lignende)", i hhv. 'landevejscykling' og 'mountainbike'. Disse forhold betyder, at nedenstående resultater skal læses med visse forbehold.

I tabellen herunder er der afrapporteret hvor stor en andel af befolkningen, som i de respektive undersøgelser har angivet at de er aktive cykelsportsudøvere. Alle undersøgelserne har dog det til fælles at de specificerer at cyklingen ikke skal være som transport, men nærmere præcist defineres dette ikke.

Tabel 1- Cykelsportens udvikling 1964-2011

Årstal for undersøgelsen	1964	1975	1993	1998	2004	2007	2011
Voksne (16+ år)	0	1	2	5	8	12	11
Børn/Unge (7-15 år)				4	4	11	5

(Bille, Fridberg, Storgaard, & Wulff, 2005; Pilgaard, 2008; Laub, 2013)

Som nævnt ændrede man fra 2007 til 2011 kategorierne for cykling, således at den tidligere formulering 'Cykelsport (ikke transport til arbejde og lignende)' blev opdelt i to svarkategorier. De to nye svarkategorier er 'Landvejscykling' og 'Mountainbike'. I tabel 1 herover er der for 2011 afrapporteret værdien hvis man slår de to kategorier sammen til én kategori og renser for respondenter der dyrker begge aktiviteter. Det skal dertil påpeges at andelen for voksne fra 2007 til 2011 ikke er signifikant forskellig, hvorfor der ikke kan tale om statistisk sikkerhed for at faldet ikke er tilfældigt (Laub, 2013, p. 77).

Hvor stor en betydning det har haft at man har ændret spørgsmålsformuleringen er umuligt at vide helt præcist, men det er en rimelig antagelse at præciseringen i svarkategorien har den effekt at færre har valgt aktiviteten, hvorfor ingen udvikling fra 2007 til 2011 i praksis kan antages at være en positiv udvikling.

Tabellen viser således, at der kan tales om en solid stigning i andelen af danskere, der regelmæssigt deltager i cykelsportsaktiviteter. Denne stigning er især gået hurtigt indenfor de seneste 15-20 år, hvor andelen er steget fra 5 pct. af den voksne befolkning til 11 pct., hvilket i praksis er en stigning på omkring 270.000 voksne, således at der i 2011 var ca. 500.000 danskere der angav, at de regelmæssigt dyrkede enten landvejscykling eller mountainbike.

Dette kan muligvis hænge sammen med den øgede eksponering cykelsporten har fået i medierne, hvor især den øgede eksponering på TV kan antages at have haft en positiv effekt på interessen for selv at dyrke cykelsportsaktiviteter. Der er derimod intet som tyder på, at den samtidige øgede fokus på dopingproblematikken i medierne henover de seneste 10-15

år har haft indflydelse på interessen for selv at cykle, selvom der ikke tages højde for om stigningen ville have været endnu større såfremt doping ikke havde været knyttet så tæt sammen med professionel cykling.

Stigningen indenfor cykelsporten kan dog også forklares med henvisning til det øgede fokus på sundhed og motion i samfundet generelt, hvor cykelsporten fremstår som et interessant motions alternativ til kommerciel fitness eller motionsløb. Cykelsporten adskiller sig fra disse andre motionsaktiviteter ved at være relativt nemt at gå til, da næsten alle danskere har en tidligere erfaring med at cykle. Derudover fremstår cykelsporten som et idrætstilbud hvori belastningen på mange af kroppens områder er lav, således at idrætten kan bruges af folk som har en skade, der gør de ikke kan deltage i andre idrætsaktiviteter.

PRISEN PÅ IDRÆT

Danmarks Idrætsforbund har i samarbejde med en specialestuderende fra Syddansk Universitet iværksat en større befolkningsundersøgelse af prisen på at dyrke idræt i Danmark¹. Datamaterialet giver mulighed for analyser af den enkelte idrætsaktivitet.

I det følgende afsnit afrapporteres hovedresultaterne for den del af befolkningen, som har angivet at 'motionscykling (ikke som transport)' er deres primære idrætsaktivitet. I datasættet er dette i alt 284 respondenter, svarende til 7,2 pct. af respondenterne. Selve undersøgelsen indeholder besvarelser fra 3937 repræsentativt udvalgte danskere. Datasættet er pt. kun analyserbart for voksne, selvom det med tiden også giver mulighed for at kigge på prisen på børneidræt. Voksne er i denne sammenhæng defineret som værende 16 år eller ældre².

Undersøgelsen viser at 14 pct. af befolkningen har dyrket motionscykling mindst én gang om måneden i det seneste år. Det er dog vigtigt at huske på, at motionscykling i denne henseende er noget andet end den foreningsorganiserede cykelsport. Både cykelryttere organiseret under eksempelvis DGI eller Firmaidrætten samt den store gruppe af selvorganiserede cykelsportsudøvere er således med i de 14 pct. af befolkningen, et tal der passer fint med ovenstående tabel 1, hvor kulturen er i fremdrift, dog med undtagelse af 2011, hvor spørgsmålet blev drastisk ændret.

At vurdere prisen på en idrætsgren er metodisk set en vanskelig manøvre. En lang række udgifter til idræt kommer således med så stor uregelmæssighed (eksempelvis udgifter til tøj, sko og andet udstyr), at man som udøver sjældent har helt styr på de samlede årlige udgifter, ligesom at man muligvis bruger udstyret til mere end én idrætsgren. Prisestimerer er således behæftet med en lang række usikkerheder og forbehold, da det kan være vanskeligt at identificere om respondenterne har angivet en reel udgift eller blot har sjusset sig frem til en udgift, der antages at være korrekt.

Prisen er opdelt i to kategorier, som opsamler hhv. de 'regelmæssige udgifter' såsom kontingent, baneleje, tøj, instruktion, stævner osv.³ samt en kategori, der måler på enkeltstående større engangsudgifter over 2.000 kr., som man kan bruge mere end ét år. Et oplagt eksempel på dette i DCU-regi kunne være udgifter til en ny cykel.

Ved at tage disse samlede udgifter til motionscykling, uagtet organiseringsform, medvirker det til at danne et billede af cykelsportskulturen som værende dyr i relation til engangsudgifter, men derimod relativt billig i relation til de samlede løbende årlige udgifter.

¹ Specialet er afleveret i februar 2014

² Disse dataanalyser er fortsat under den sidste behandling, hvorfor værdierne i nedenstående tabeller kan blive ændret marginalt senere.

³ Der blev spurgt til følgende udgiftsposter: 'Kontingent/medlemskab', 'Udgifter til leje af baner/faciliteter', 'Udgifter til tøj, sko og udstyr/redskaber (bolde, håndvægte osv.)', 'Udgifter til (ekstra) træning (personlig/individuel instruktør/træner)', 'Udgifter til stævner, turneringer og/eller kampe', 'Udgifter til træningsophold (f.eks. Fodboldskole, træningslejre, sommerlejre, træningsrejser el. lign.)', 'Andet'

For at sikre at enkelte høje udgiftsposter ikke trækker gennemsnittet op, benyttes medianen til at fastlægge den årlige udgift samt éngangsudgiften. Medianen er den midterste værdi, forstået på den måde at der er lige mange respondenter som har angivet et højere beløb som der er, der har angivet et lavere beløb. På denne måde sikrer man sig at enkelte høje beløb ikke får afgørende forskel på den afrapporterede værdi.

I nedenstående tabel kan medianen for den årlige udgift og éngangsudgifter afløses for udvalgte idrætsgrene.

Tabel 2- Årlig udgifter for udvalgte idrætsgrene

Idrætsgren	Årlig udgift	Éngangsudgift
Golf	8.000	6.000
Styrketræning (inkl. crossfit, vægtløftning el. lign.)	2.900	3.000
Spinning/Kondicykel	2.888	2.500
Håndbold	2.550	2.000
Dans (alle former)	2.400	4.250
Aerobic/Zumba (inkl. step/pump el. lign.)	2.388	2.250
Fodbold	2.000	2.650
Svømning	1.575	2.750
Badminton	1.300	3.000
Motionsløb/Jogging	1.200	3.000
Gymnastik	1.000	3.500
Motionscykling (ikke cykling som transport)	1.000	6.000
Total	1.800	3.000

Tabel 2 giver et interessant billede af udgifterne til motionscykling. På de løbende årlige udgifter er cykling en af de billigste idrætsgrene at dyrke, men samtidig er den en af de idrætter, der har de klart største engangsudgifter, hvilket typisk vil være forbundet med indkøb af dyre cykler og reservedele. Derved kan man konkludere, at motionscykling er en relativt dyr sport at komme ind i, da udgifterne forbundet med indkøb af begynderudstyr er så relativt høje, som tilfældet er. Disse høje udgifter er dog også med stor sandsynlighed medvirkende til at give cykelsporten et bestemt image, som både kan være stærkt appellerende til bestemte befolkningsgrupper samtidig med at det kan være umuligt for andre dele af samfundet at deltage pga. de store engangsudgifter. På denne måde vil også motionscykling med stor sandsynlighed appellere til ganske bestemte socialgrupper i udvalgte dele af befolkningen.

Det er her vigtigt at understrege at ovenstående værdier således er dækkende for alle udøvere af aktiviteten og ikke kun de mest dedikerede som typisk – uagtet idrætsgren – vil have langt højere udgifter end de ovenstående viser. Eksempelvis har 7 pct. af den voksne befolkning i denne undersøgelse valgt motionscykling som deres primære aktivitet. Dette svarer omregnet til ca. 315.000 voksne danskere, hvorfor variationen på prisen vil være ganske stor, da kun en relativt lille andel af disse mennesker er dedikerede på en måde, der gør at de bruger mere end ovenstående viser. De mere seriøse sportsudøvere – igen uagtet idrætsgren – vil således læse tallene som værende alt for lave, mens de almene motionister måske finder priserne passende, eller sågar lidt for høje.

Hvis der udelukkende fokuseres på de foreningsorganiserede cykelryttere, tegner der sig et noget anderledes økonomisk billede af udgiftsniveauet. I tabellen herunder er de samme idrætsgrene afrapporteret, udelukkende på de respondenter, der har angivet at dyrke idrætten i en forening.

Tabel 3- Gennemsnitlig årlig udgift på udvalgte idrætter- kun foreningsmedlemmer

Idrætsgren	Årlig udgift
Golf	7.950
Spinning/Kondicykel	3.300
Håndbold	2.550
Styrketræning (inkl. crossfit, vægtløftning el. lign.)	2.500
Fodbold	2.000
Motionsløb/Jogging	1.800
Dans (alle former)	1.700
Motionscykling (ikke cykling som transport)	1.500
Aerobic/Zumba (inkl. step/pump el. lign.)	1.391
Svømning	1.350
Badminton	1.200
Gymnastik	835
Total	1.900

Cykling i foreningsregi er således røget længere op ad listen, men er fortsat ikke en af de dyrere foreningsidrætter at gå til, selvom aktiviteten er blevet lidt dyrere efter der kun fokuseres på foreningsdeltagere. I denne pris er der således ikke medregnet éngangsudgifter, men udelukkende de årlige udgifter.

Samlet set giver disse iagttagelser indtryk af en idrætskultur, som det er relativt billigt at være en del af, men som har store enkeltstående omkostninger, der kan gøre det svært for mange at påbegynde idrætten.

DEN FORENINGSORGANISEREDE CYKELSPORT

De to seneste undersøgelser fra hhv. 2007 og 2011 er begge udarbejdet af Idrættens Analyseinstitut (Idan) og bærer titlen 'Danskernes Motions- og Sportsvaner'. I disse undersøgelser er det muligt at identificere organiseringsformen blandt de aktive udøvere indenfor hver enkelt idrætsgren. Undersøgelsen opdeler organiseringsformerne i seks kategorier, hvoraf de – i denne sammenhæng – mest interessante er 'På egen hånd' og 'Klub/Forening'. 'På egen hånd' bliver i de fleste andre sammenhænge, og således også i dette notat, omtalt som selvorganiseret, hvilket i praksis betyder at man dyrker aktiviteten uden at det er organiseret igennem formelle institutioner, hvad enten det er en idrætsforening, et privat/kommercielt center, på aftenskole, på arbejdspladsen eller i en anden sammenhæng. Man kan således godt forestille sig sociale fællesskaber omkring eksempelvis cykelforhandlere eller Facebook-grupper som er selvorganiserede uden at aktiviteten nødvendigvis foregår alene.

Datasættet fra 2007-undersøgelsen er frit tilgængeligt i Dansk Data Arkiv, hvorimod 2011-undersøgelsen fortsat ikke er blevet frigivet af Idrættens Analyseinstitut (Idan). Der er dog udgivet en rapport, hvor 2011-undersøgelsens hovedresultater præsenteres (Laub, 2013). Det er således de afrapporterede resultater fra denne udgivelse der benyttes i nedenstående tabel 4.

Hvis der fokuseres på de respondenter, som har angivet, at de dyrker landevejscykling eller mountainbike, kan det identificeres hvor stor en andel af de aktive, som er organiseret i foreningsregi. Det skal her understreges, at foreningsregi ikke nødvendigvis er det samme som DCU, da cykelaktiviteter i enten DGI, Firmaidrætten eller forskellige cyklistorganisationer (f.eks. Dansk Cyklist Forbund) også kan tænkes at tælle med her.

Fordelingen på forskellige organiseringsformer kan aflæses i tabellen herunder. Det skal nævnes at en respondent har haft mulighed for at vælge flere organiseringsformer, hvorfor der er overlap imellem kategorierne.

Tabel 4- Organiseringsformer for cykelsporten

Andel af de aktive (Voksne 16 år+)	På egen hånd	Klub/forening	Privat center	Arbejdsplads	Aftenskole	Anden sammenhæng
Landvejscykling	87	13	4	4	0	3
Mountainbike	85	17	3	1	0	8

Tabellen viser, at en meget stor andel af de aktive indenfor cykelsporten foretager aktiviteten på egen hånd. Således svarer 87pct. at de dyrker aktiviteten på egen hånd, mens 13 pct. svarer, at de er organiseret i en klub/forening. En mindre andel dyrker landvejscykling i tilknytning til et privat center, i relation til arbejdspladsen eller i en anden ikke nærmere defineret sammenhæng. Både i privat center og på arbejdspladsen vil det sandsynligvis dække over nogle cykelklubber, hvor man eksempelvis kører en tur en fast ugedag efter arbejde eller lignende.

Fokuseres der på mountainbike, er der en lidt større andel af de aktive, som går til mountainbike i en klub/forening end tilfældet er med landvejscykling, men overordnet set fordeler de to forskellige aktiviteter sig nogenlunde ens.

Tabellen giver udtryk for, at der består et stort potentiale for DCU i at organisere de udøvere, som dyrker cykelsportens aktiviteter på egen hånd. Man skal således ikke tiltrække nye udøvere til sporten som helhed, men derimod få allerede aktive og interesserede til at organisere sig via indmelding i en idrætsforening.

OVERLAPPET MELLEM IDRÆTTENS HOVEDORGANISATIONER

Da idrættens tre hovedorganisationer - DIF, DGI og Firmaidrætten - oprettede 'Det Centrale Foreningsregister' (CFR) med virkning fra 2013 og frem, resulterede det i unikke muligheder for at analysere på medlems- og foreningsoverlappet mellem organisationerne.

Den største udfordring ved sådan en sammenligning er, at der fortsat er forskellige opgørelsesmetoder, hvor organisationerne i en vis udstrækning optæller deres medlemmer lidt forskelligt. Hvor DIF er opdelt i 61 specialforbund er situationen helt anderledes i DGI, der er opdelt i række lokale landsdele og så fremdeles.

Derfor måles – og sammenlignes – medlemstallene i denne delanalyse på aktiviteten fremfor på specialforbundet. Det betyder i praksis at DCU's 27.283 medlemmer ikke alene sammenlignes med DGI og Firmaidrætten, men derimod samtlige 30.989 medlemmer under DIF, som i medlemstallene dyrker aktiviteten 'cykling'. De ekstra 3.706 medlemmer er således placeret i et eller flere af de andre af DIF's specialforbund og fordelt på 122 foreninger, der har en anden idrætsaktivitet som den primære. Motionscyklister vil i disse foreninger typisk repræsentere et mindretal i allerede eksisterende foreninger, som har fået lov til at tage en ekstra aktivitet op i foreningens regi, uden at foreningen af den grund har meldt sig ind i DCU.

På trods af de ekstra cykelryttere, er det alligevel interessant at se hvor stor en del af andre organisationers cykelaktiviteter, der samtidig er organiseret i DIF. Analysen viser således, at det kun er 211 af Firmaidrættens 13.276 cykelryttere, som på samme tid er medlem af en forening, der er organiseret i DIF, mens 157 er samtidige medlemmer af DGI. Dette passer fint overens med det samlede medlemstal, hvor overlappet mellem Firmaidrætten og de to andre hovedorganisationer er ganske lille. Derfor er der i det følgende afsnit udelukkende fokus på overlappet mellem DIF og DGI.

Overlappet kan aflæses i tabellen herunder.

Tabel 5- Medlemmer i aktiviteten 'Cykling' samt overlappet mellem DIF/DGI

	DIF	DGI
Medlemmer i alt	30.989	13.182
Medlemmer uden overlap	20.040	2.233
Andel af medlemmer alene	65 %	17 %

Tabellen viser således, at der blandt DGI's 13.182 medlemmer under aktiviteten 'Cykling' kun er 17 pct. svarende til 2.233 unikke medlemmer, der er organiseret i DGI, hvis man fjerner de medlemmer, som ligeledes tæller med i DIF-oversigten. For DIF er der 65 pct. eller 20.040 medlemmer, som er unikke for DIF-idrætten indenfor aktiviteten cykling.

Ovenstående tabel viser med al tydelighed, at størstedelen af den foreningsorganiserede cykelsport primært er organiseret under DCU, og at DGI som selvstændig cykelsportsorganisation er ganske lille. Der er således ikke umiddelbart grund til at tro, at potentielle medlemmer vælger DGI-foreninger fremfor DCU-foreninger, da langt størstedelen af DGI-foreningerne indenfor cykelsporten i forvejen er organiseret i DCU.

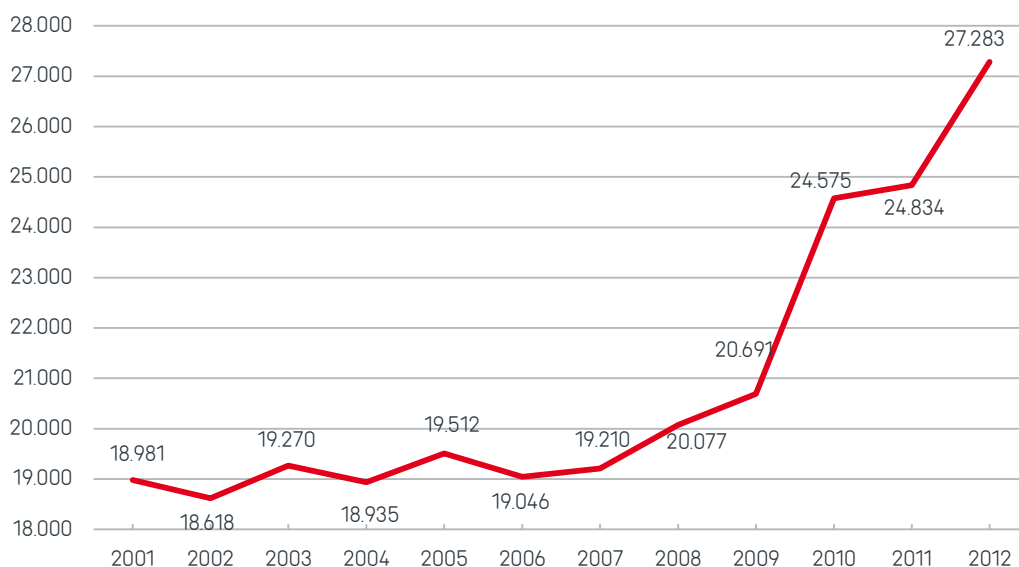
Dette skal dog ikke forstås som om at DGI ikke er en interessant og aktiv spiller indenfor cykelsporten, hvor især konceptet 'Vores Puls' tiltrækker potentielle nye medlemmer. Ovenstående tal er således et øjebliksbillede, og giver ikke udtryk for hvorvidt DGI tager større og større markedsandele.

MEDLEMSANALYSE AF DANMARKS CYKLE UNION

I dette afsnit fokuseres der på DCU-foreningers årlige medlemsindberetninger. Dette giver mulighed for at tegne et billede af udviklingen internt i DCU, og ikke, som ovenstående afsnit i notatet, på cykelsporten som helhed.

Medlemsdata findes tilbage til år 2001, og på trods af en række ændrede opgørelsesmetoder undervejs kan tallene godt sammenlignes over tid, hvor de nyeste medlemstal er fra 2012.

Figur 2- Antal medlemmer i Danmarks Cykle Union 2001 - 2012

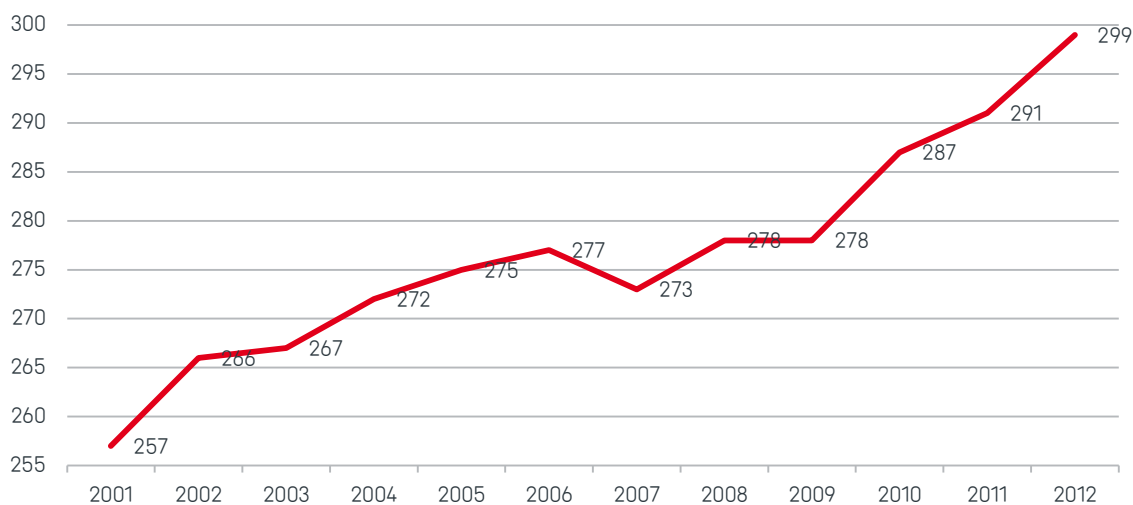
Figur 2 viser, at der er sket en kraftig stigning i antallet af medlemmer indenfor de seneste 4 år, hvor medlemstallet er steget fra 20.691 til 27.283. Dette svarer til en procentvis stigning på 31,9 pct. fra 2009 til 2012.

I årene fra 2001-2009 var medlemstallet nogenlunde stabilt. Det er således interessant, at cykelsporten som helhed ikke umiddelbart er steget voldsomt fra 2007-2011 jf. tabel 1, mens medlemstallet i DCU i samme periode steg ganske kraftigt.

Dette kunne tyde på, at DCU er blevet dygtigere til at organisere de allerede eksisterende cykelsportsudøvere. En yderligere analyse kan ligeledes pege på, at i årene før 2007, hvor cykelsporten voksede i Danmark, steg medlemstallet ikke, hvilket betyder, at man tidligere ikke var i stand til at organisere den store fremgang cykelsporten som helhed oplevede i samfundet. Dette forhold er i analysen af data noget DCU er blevet langt bedre til.

Figuren herunder viser udviklingen i antallet af foreninger under DCU i samme tidsperiode. Figuren viser tydeligt, at stigningen i DCU's medlemstallet samtidig har resulteret i oprettelsen af en række nye cykelsportsforeninger.

Figur 3 – Antal foreninger i Danmarks Cykle Union 2001-2012

Figuren viser, at der også på foreningssiden er sket en positiv udvikling de seneste år. Figuren viser ligeledes, at der fra 2001 til 2004 blev åbnet en række nye foreninger, hvorefter foreningstallet var nogenlunde konstant indtil 2009, hvorefter foreningsdannelsen igen tog fart, omend i et noget højere tempo. Fra 2009 til 2012 skete der en stigning på 9 pct. i antallet af foreninger. På denne baggrund giver foreningstallet et indtryk af at være under en nogenlunde konstant stigning med undtagelse af et par enkelte år. Dertil er det også tydeligt, at de seneste år har været gode for DCU, både hvad angår nye medlemmer samt oprettelsen af nye cykelsportsforeninger.

Både medlems- og foreningstallet kan derudover benyttes til at udregne det gennemsnitlige antal medlemmer pr. forening. Denne udvikling er ligeledes interessant, da den medvirker til at tegne et billede af hvordan foreningskulturen ser ud i DCU's tilfælde.

I nedenstående tabel er antallet af medlemmer pr. forening i DCU opgjort år for år fra 2001 og frem til 2012.

Tabel 6 – Antal medlemmer pr. forening i DCU, 2001-2012

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Medlemmer pr. forening	73,9	70,0	72,2	69,6	71,0	68,8	70,4	72,2	74,4	85,6	85,3	91,2

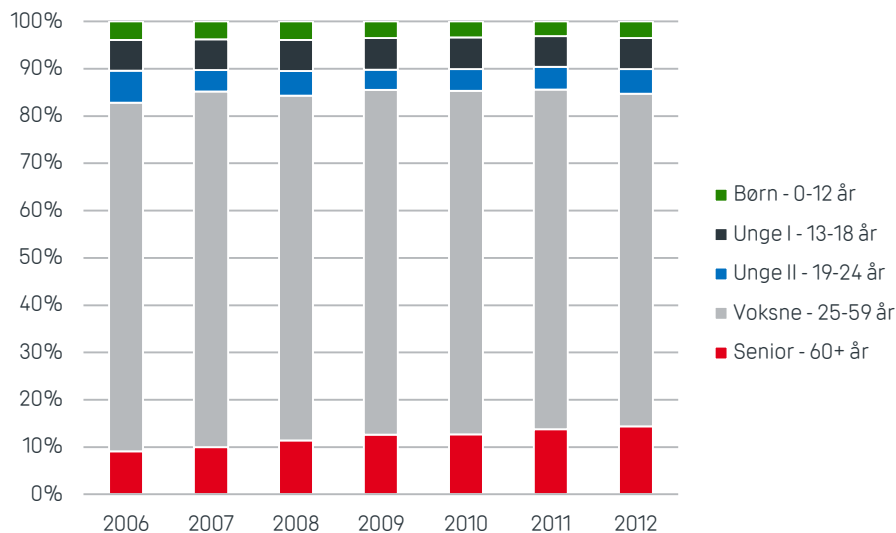
Denne analyse resulterer i, at en gennemsnitsforening i årrækken fra 2001-2009 havde ca. 70 medlemmer, mens dette tal i 2012 var steget til 91 medlemmer. Med andre ord har foreningerne under DCU samlet set oplevet en medlemsstigning. Det er således ikke blot en række nye foreninger der opstår rundt omkring, men i ligeså høj grad de eksisterende foreningers voksende størrelse der kan forklare medlemsvæksten.

I forhold til kønsfordelingen blandt medlemmerne er der i årrækken 2001-2012 ikke sket nogen nævneværdige ændringer. DCU er, i sin nuværende form, et mandsdomineret specialforbund, hvor ca. 85 pct. af medlemmerne er mænd. Dette tal er forblevet stort set uændret på trods af den store generelle stigning i medlemstallet (se bilag 1 – kønsfordeling blandt medlemmer). I praksis betyder dette, at der numerisk set er kommet langt flere kvinder ind i cykelsporten, dette er blot sket i samme hastighed som flere mænd er kommet ind i foreningerne. Hvis man ønsker at øge andelen af kvinder der dyrker cykelsport, er man dog nødsaget til at lave en række tiltag og kampagner direkte målrettet kvinder, da erfaringer har vist at såfremt man for alvor ønsker at påvirke kønsfordelingen kræves der store ændringer og tiltag ligesom at disse

tiltag ofte først slår igennem over en længere årrække.

I nedenstående figur fokuseres der på de aldersgrupperinger, som DIF opererer med. Der er tale om fem overordnede alderskategorier, og disse har været uændrede siden 2006. Aldersfordelingen blandt DCU's medlemmer kan aflæses af figuren herunder.

Figur 4- Aldersfordeling i procentandele af samlede medlemsmasse i DCU

Figuren viser, at der blandt de tre yngste alderskategorier (0-24 år) ikke er sket nævneværdige ændringer i de valgte år. Cykelsporten er fortsat en sport, der i udpræget grad tiltaler voksne frem for unge, omend at den voksne andel er en smule faldende, mens seniordelen, som i DIF-regi er 60 år eller ældre, er vokset siden 2006.

Dette stemmer overens med en nylig analyse omhandlende senioridræt foretaget af Idrættens Analyseinstitut, hvor cykelsporten nævnes som den fjerde største senioridræt i Danmark på tværs af idrættens organiseringsformer. Det er i denne analyse særligt blandt de 60-70 årige at cykling er en populær idrætsform, mens den for ældre over 70 år kun har en begrænset interesse. Det er således 16 pct. af de 60-64 årige og 14 pct. af de 65-69 årige, som regelmæssigt dyrker cykling (enten landevejscykling eller mountainbike). Det kan ligeledes tilføjes, at cykling blandt mænd over 60 år er den næststørste motionsform, kun overgået af vandreture. (Toft, 2013, p. 17).

I senioranalysen fokuseres der ligeledes på organiseringsform. Blandt disse seniorer er billedet det samme som for resten af den voksne befolkning, hvor størstedelen af udøverne dyrker deres idræt selvorganiseret på 'egen hånd', mens kun 10 pct. af de aktive seniorer indenfor landevejscykling indikerer, at dette sker i en klub/forening. Der er således en mindre gruppe blandt de 60+-årige som er medlem af en cykelidrætsforening end tilfældet er for hele den voksne befolkning (Toft, 2013, p. 23).

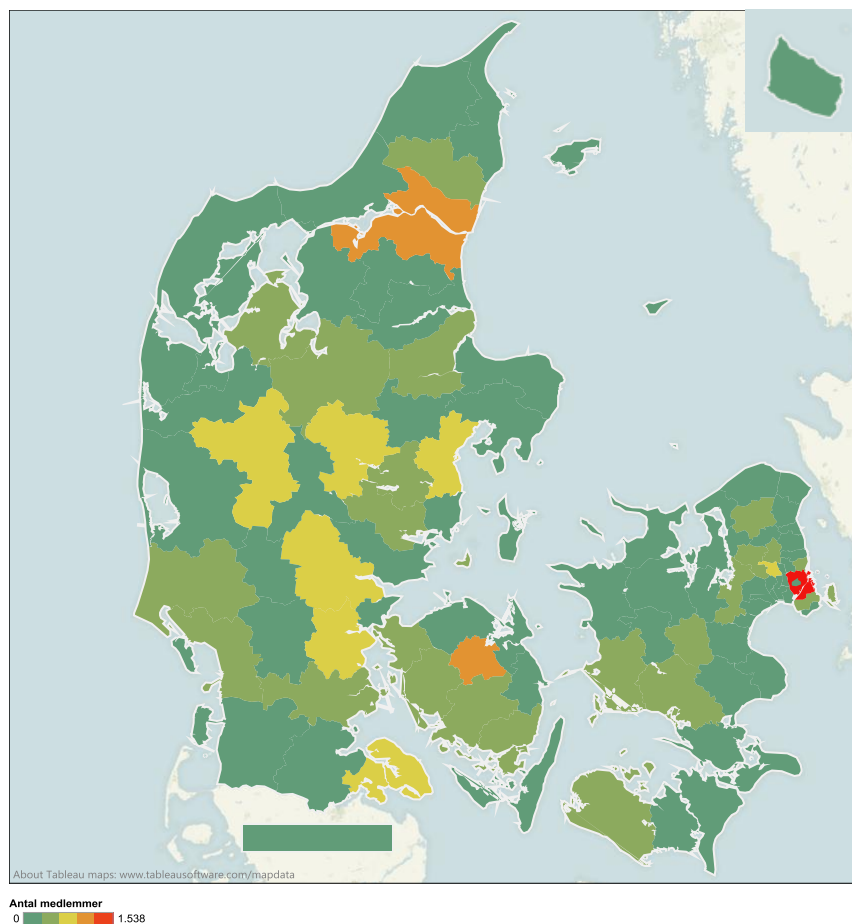
Cykelsporten kan dermed med fordel forsøge at organisere denne store gruppe af ældre, som finder interesse for sporten. Cykelsporten er unik på den måde at det kræver relativt lidt at gå i gang med på et motionsniveau, og de tekniske færdigheder er ligeledes på et minimum. Dertil er cykelsporten ikke særlig krævende for kroppen og kan derfor bruges som motionsaktivitet for mange ældre. DCU skal i den forbindelse vurdere hvorvidt der skal laves en række tiltag og kampagner målrettet seniorer.

MEDLEMSTAL FORDELT PÅ KOMMUNER

På baggrund af DCU-foreningernes årlige medlemsindberetninger er det muligt at identificere hvor stærkt/svagt den foreningsorganiserede cykelsport i DCU står i de enkelte kommuner.

Nedenstående grafik illustrerer på hvor mange DCU-medlemmer de enkelte kommuner har. Logisk nok er det især de store og folkerige kommuner som København, Odense og Aalborg, der stikker ud. Interessant er det dog, at Aarhus, på trods af sin størrelse, ikke har samme høje antal medlemmer, som de tre andre folkerige kommuner. Figuren påpeger således, med undtagelse af Aarhus, at der er en intuitiv sammenhæng imellem DCU's medlemstal og kommunens indbyggertal.

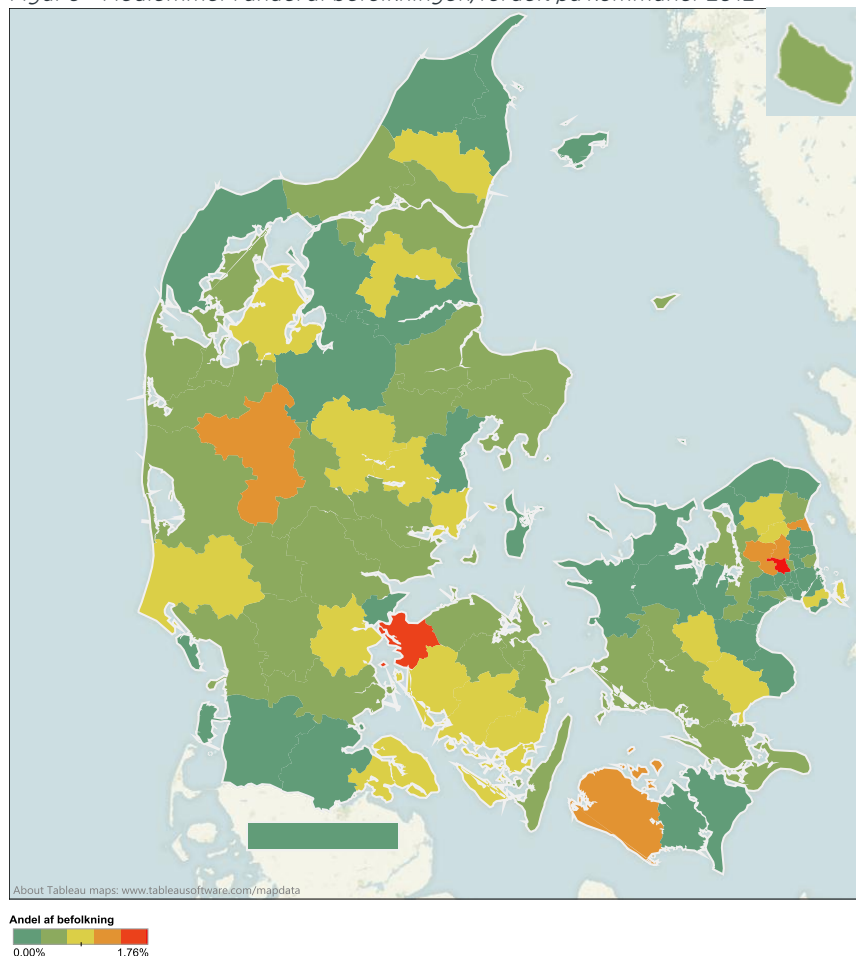
Figur 5- Antal medlemmer i DCU fordelt på kommuner 2012

Ud fra ovenstående grafik er det dog vanskeligt at udtale sig om hvor DCU relativt set står stærkest, da de største byer typisk også har det højeste medlemstal udelukkende i kraft af deres høje indbyggertal.

Hvis der i stedet fokuseres på hvor stor en andel af kommunens indbyggere, der er medlem af DCU, tegner der sig et noget anderledes billede.

Figur 6 – Medlemmer i andel af befolkningen, fordelt på kommuner 2012

Hvor de store byer stod stærkt i forrige billede, giver ovenstående billede et noget anderledes indtryk. Når der fokuseres på andelen af befolkningen, som er medlemmer, er der tale om en markant andeledelede fordeling mellem stærke og svage DCU-kommuner. Den foreningsorganiserede cykelsport under DCU står relativt stærkest i hhv. Ballerup og Middelfart Kommuner med hhv. 1,76 og 1,48 pct. af indbyggerne, som er organiseret i DCU. Disse kommuner er efterfulgt af en større gruppe, hvor Herning og Lolland Kommuner adskiller sig en smule ved at være isolerede kommuner, hvor den DCU-organiserede cykelsportskultur står stærk, mens tre nordsjællandske kommuner med hhv. Egedal, Furesø og Hørsholm Kommuner er med til at tegne et billede af en relativt stærk foreningskultur i Nordsjælland. 4 af de 7 største cykelsportskommuner er på denne baggrund at finde indenfor et relativt begrænset geografisk område i Nordsjælland.

Figuren viser dog også, at der er store områder i Vestsjælland og dele af især Nord- og Sønderjylland, hvor den DCU-organiserede cykelsportskultur står markant svagere end i andre kommuner. Dette er også tilfældet med de folkerige kommuner, der ikke længere er blandt de mest aktive cykelsportskommuner. Københavns Kommune er eksempelvis nede på 0,27 pct. af indbyggerne – også selvom det er her der er flest udøvere og medlemmer af DCU.

Det er interessant at se, hvordan forskellige geografiske områder tiltrækker foreningsorganiserede cykelryttere. Gruppen af nordsjællandske kommuner er således et eksempel på en selvforstærkende cykelkultur, hvor stærke foreningsvilkår og gode faciliteter for cykelryttere – eksempelvis kommunalt anlagte cykelruter - med stor sandsynlighed er medvirkende til, at flere foreninger dannes, således at flere medlemmer, der sandsynligvis tidligere har kørt på egen hånd, nu organiseres

som medlemmer og melder sig ind i en lokal forening. På denne måde kan en positiv udvikling i lokalområder være selvforstærkende og medvirke til at skabe yderligere synlighed i lokalsamfund. Det er ligeledes interessant, at Fyn som samlet landsdel ikke rummer nogen kommuner, som tilhører den laveste andelsgruppering hvilket kunne tyde på en bredt favnende og spirende foreningskultur indenfor cykelsporten i det fynske.

Dertil vil der lokalt være en række stærke ildsjæle som har haft afgørende betydning for at cykelsporten i visse geografiske områder står stærkere end andre, og disse ildsjæle og stærke foreninger kan man med fordel inddrage i det videre arbejde med DCU, samt lære af erfaringerne fra disse velfungerende foreninger.

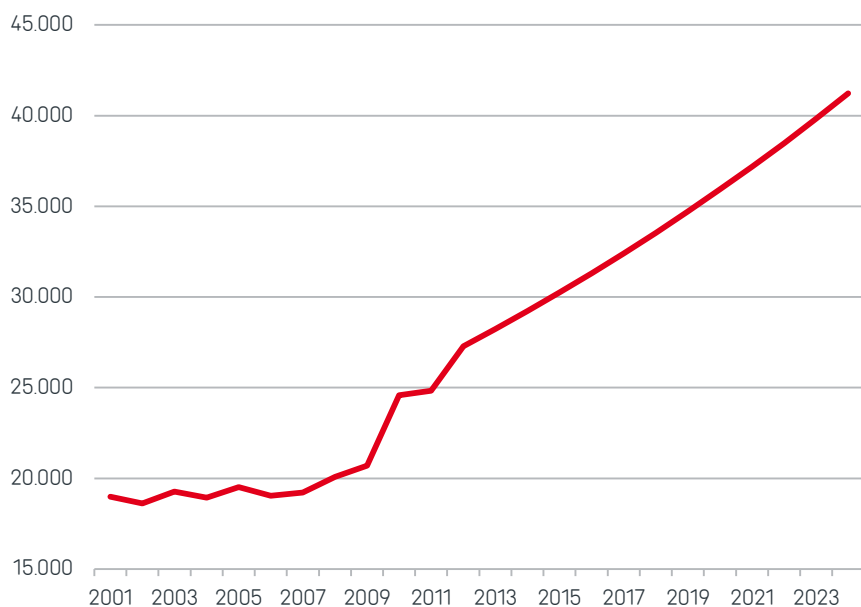
FREMSKRIVNING AF DANMARKS CYKLE UNIONS MEDLEMSTAL

Som følge af den positive udvikling på medlemssiden i DCU er det interessant at tolke på hvordan fremtiden vil se ud, hvis de seneste 11 års medlemstal er en indikator for, hvordan de kommende år vil se ud for DCU.

DCU har fra 2001-2012 gennemsnitligt haft en årlig medlemsvækst på i alt 3,5 pct. nye medlemmer årligt. Denne stigning kan således, hvis det antages at den gennemsnitlige stigning forbliver uændret, benyttes til at beregne hvordan fremtidens medlemssituation er for DCU.

Da tallet angiver en procentvis stigning vil den numeriske årlige stigning således være større år for år. Fremskrivningen er således foretaget frem til 2024 for at vurdere de næste ti år. Udviklingen er illustreret grafisk herunder.

Figur 7- Fremskrivning af medlemstal 2001-2024

Figuren understreger, at den positive udvikling på medlemssiden vil fortsætte. Fremskrivningen resulterer i, at DCU i 2023 runder 10.000 nye medlemmer og således har i alt 41.226 medlemmer i 2024.

Denne fremskrivning skal forstås som en relativ simpel prognose på fremtiden med alle de forbehold og usikkerheder som en simpel prognose indeholder. Der vil med al sandsynlighed i praksis ske både større og mindre udsving, som vil have afgørende betydning på medlems- og foreningstallenes udvikling. Eksempelvis steg medlemstallet med 18,8 pct. fra 2009-2010, mens de procentvise ændringer i andre år var markant mindre.

Fremskrivningen skal således ikke aflæses som et sandhedsbillede, der er skåret ud i granit, men derimod en simpel prognose, der kan benyttes til at måle den reelle udvikling op mod, for at se om fremtidstendensen for DCU flugter med de seneste års tendenser. Det skal således også understreges, at fremskrivningen er et relativt konservativt bud, da stigningerne i DCU's medlemstal i de seneste år har ligget markant over gennemsnitsstigningen. Således ville en anden fremskrivning, der kun fokuserede på de seneste års udvikling, resultere i markant anderledes fremtidsudsigter. Hvis fremskrivningen for eksempel baseres på 2009 og frem, resulterer det i en gennemsnitlig årlig stigning på 9,9 pct., hvilket ville betyde hele 84.694 medlemmer i alt i 2024 - altså over en fordobling af det mere konservative bud, som ovenstående fremskrivning rummer.

DANMARKS CYKLE UNION OG FRIVILLIGHEDSUNDERSØGELSEN

Det følgende afsnit omhandler DCU's foreningers besvarelser på den omfattende frivillighedsundersøgelse, der blev gennemført i 2010. Samtlige idrætsforeninger organiseret i DIF's specialforbund blev i denne forbindelse opfordret til at deltage.

Frivillighedsundersøgelsen blev gennemført i oktober 2010 af Idrættens Analyseinstitut (Idan) og hovedresultaterne er efterfølgende blevet offentliggjort i en rapport fra 2012 (Laub, 2012). I rapporten er der dog kun et beskedent fokus på det enkelte specialforbund og forskellene imellem dem.

I dette notat benyttes Frivillighedsundersøgelsen primært til at skabe et øget kendskab til de frivilliges sammensætning i DCU's foreninger, herunder en vurdering af hvor let/svært det er at rekruttere nye frivillige.

Analyserne i notatet sættes overfor det samlede billede, som samtlige besvarelser giver indtryk af. Dette sker for at vurdere hvorvidt DCU er placeret bedre eller ringere end det samlede DIF-gennemsnit. Dermed bliver det også lettere at identificere hvilke parametre, hvor DCU står hhv. stærkt og svagt på i en direkte sammenligning.

FRIVILLIGHEDSUNDERSØGELSENS DATAKVALITET

I forhold til Frivillighedsundersøgelsen er det essentielt at tale om datakvaliteten for undersøgelsen og især for DCU. Samtlige foreninger under DIF blev inviteret til at deltage i den internetbaserede spørgeskemaundersøgelse, hvilket resulterede i en samlet svarprocent på 50,4 pct., svarende til i alt 5.203 foreninger. En svarprocent på 50,4 er ganske tilfredsstillende for en undersøgelse af denne type.

Foreningerne under DCU var dog en smule bedre end gennemsnittet til at besvare spørgeskemaet da 51,2 pct. af de daværende foreninger under DCU valgte at deltage. Dette svarer, i DCU's tilfælde, til i alt 149 foreninger. Disse foreninger repræsenterede 47,2 pct. af DCU's daværende samlede medlemstal, hvilket kan aflæses i tabellen herunder.

Tabel 7- Frivillighedsundersøgelsen og DCU's gennemsnitsforeninger

	Medlemmer	Foreninger	Medlemmer pr. forening
DCU	24.834	291	85,3
Frivillighedsundersøgelsen for DCU	11.731	149	78,7
Andel i undersøgelsen	47,2 %	51,2 %	

Tabellen viser, at der på undersøgelsestidspunktet i gennemsnit var 85,3 medlemmer i hver af DCU's foreninger, mens det tilsvarende tal for DCU-foreningerne i undersøgelsen var 78,7 medlemmer pr. forening. Det er således de lidt mindre

foreninger end det generelle gennemsnit, som har besvaret spørgeskemaet, hvilket adskiller sig fra det generelle billede, som det samlede DIF-indtryk i undersøgelsen giver, hvor det typisk er de største og heraf også ofte de mest velfungerende foreninger, som har besvaret undersøgelsen.

Alligevel vurderes det, at disse gennemsnitsværdier ligger så tæt på hinanden, at datasættet er repræsentativt for DCU. Det er en forudsætning da undersøgelsen, såvel som de fleste andre kvantitative undersøgelser, er baseret på antagelsen om, at dem, der ikke svarer, ligner dem, der allerede har svaret. I DCU's tilfælde antages det derfor, at den halvdel af DCU's foreninger, som valgte ikke at deltage i Frivillighedsundersøgelsen, ikke adskiller sig markant fra de foreninger, som har deltaget, herunder at deres svarafgivelser ville fordele sig som de foreninger, der deltog i undersøgelsen. De følgende resultater antages således at gælde for hele DCU.

DE FRIVILLIGE I DANMARKS CYKLE UNION

I første omgang er det interessant at se på antallet af frivillige i forbundets foreninger. Det skal understreges, at undersøgelsen er fra slutningen af 2010, og at der derfor kan være sket en række forskydninger siden, ligesom at, som vi har set tidligere i notatet, DCU har oplevet en stor medlemsfremgang siden 2010. Dertil kommer det faktum at de foreninger der har deltaget i undersøgelsen, gennemsnitligt er en smule mindre end det reelle gennemsnit i DCU. Man kan derfor godt antage, at nedenstående estimater er konservative bud på antallet af frivillige i det nuværende DCU.

I undersøgelsen er foreningslederne blevet bedt om at angive antallet af frivillige indenfor tre forskellige kategorier, hhv. 'trænere', 'ledere' og 'andre opgaver'. Hvis man tager disse svarafgivelser og herfra beregner det reelle antal af foreninger i DCU, kan antallet af frivillige i DCU udregnes, hvilket tabel 8 viser.

Tabel 8- Antal frivillige i Danmarks Cykle Union

DCU	Frivillige	Pr. forening	Medlemmer pr. frivillig
Trænere	2.078	7,1	12,0
Ledere	1.953	6,7	12,7
Andre opgaver	2.347	8,1	10,6
Total	6.378	21,9	3,9

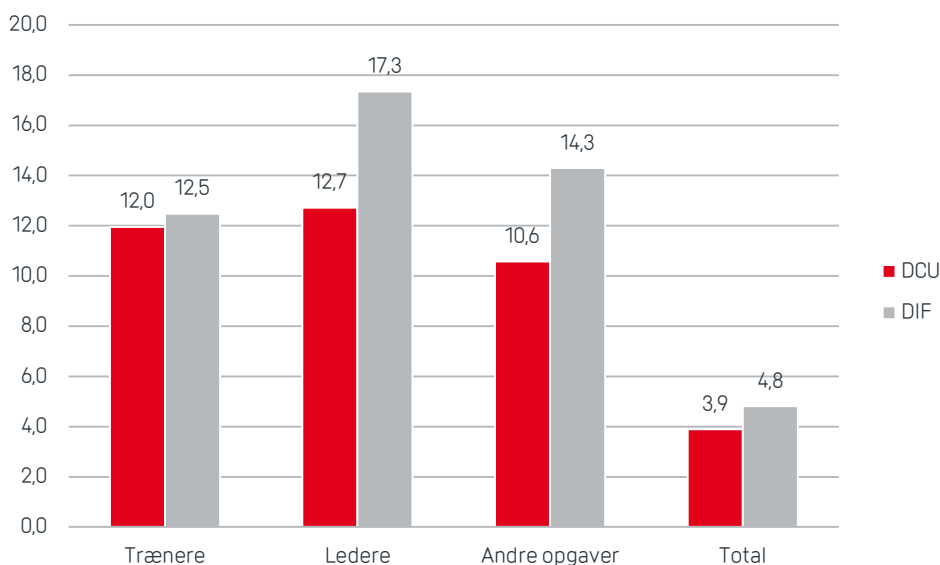
Tabellen viser et kvalificeret bud på antallet af frivillige trænere, ledere og frivillige til andre opgaver, som DCU's foreninger i slutningen af 2010 engagerede. Estimatet viser, at der i DCU-regi er ca. 2.000 frivillige trænere og ca. 2.000 frivillige ledere, mens der er lidt flere til 'andre opgaver'. Samlet set giver det i alt 6.378 frivillige i DCU i 2010.

DCU adskiller sig på dette parameter fra de fleste andre specialforbund i undersøgelsen ved at have flest frivillige til 'andre opgaver'. Dette dækker sandsynligvis over en stor gruppe af frivillige, der bruges til eksempelvis løbsafvikling. Denne gruppe af frivillige er dog helt centrale for gennemførslen af cykelsporten i Danmark, hvor der kræves, både indenfor cykling og mountainbike, en lang række frivillige til at varetage forskellige funktioner før, under og efter løbene.

Tabellen viser ligeledes, at der i gennemsnit er 22 frivillige pr. DCU-forening, fordelt på 7 trænere, 7 ledere og 8 frivillige til 'andre opgaver'. Dette tal er dog ikke velegnet til at sammenligne med andre forbund, da foreningens størrelse har afgørende betydning for gennemsnittet. Dertil har DCU ganske enkelt for få store foreninger med i undersøgelsen.

Det er også interessant at sammenligne tabellens sidste kolonne, som angiver antallet af medlemmer pr. frivillig, da disse tal vil være direkte sammenlignelige på tværs af andre specialforbund. Figuren herunder viser forskellen mellem det samlede DIF-billede og DCU i relation til antallet af medlemmer pr. frivillig.

Figur 8- Antal medlemmer pr. frivillig

Generelt set peger Frivillighedsundersøgelsens resultater på, at DCU's foreninger har et højt antal af frivillige i forhold til antallet af medlemmer. Dette gælder især indenfor frivillige 'ledere' og frivillige til 'andre opgaver', mens man på trænersiden ligger meget tæt det samlede DIF-gennemsnit. Samlet set betyder det, når de tre grupperinger ligges sammen, at der gennemsnitligt er ca. et medlem mindre pr. frivillig i DCU end i resten af DIF's foreninger.

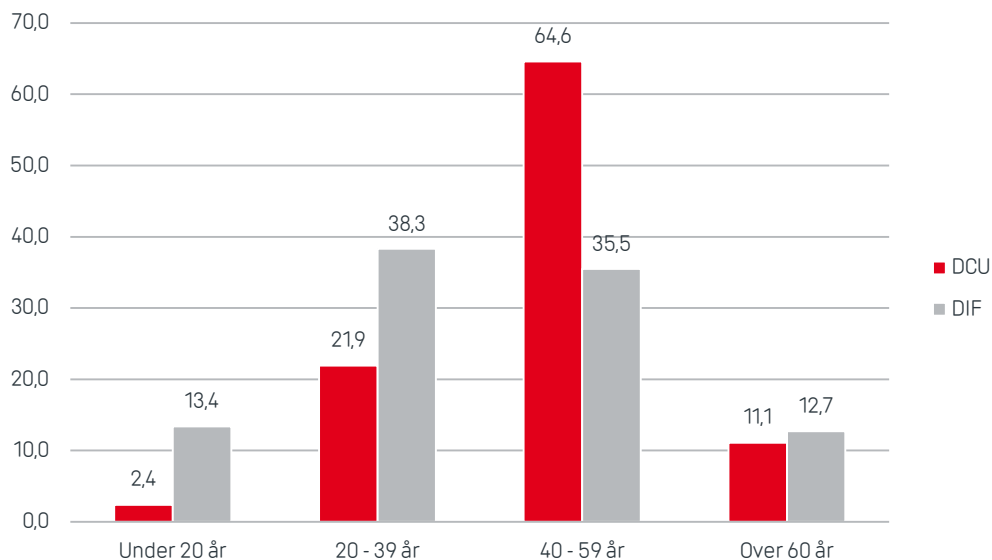
Dette forholdsvis høje antal af frivillige er med til at beskrive en kultur hvori frivilligheden er i højsædet, og uden den store frivillige indsats ville løbene og dets lige ikke være muligt. Dette medvirker til at skabe en kultur hvor der er en vis forventning om at medlemmerne udfører en form for frivilligt arbejde i foreningens regi, da en lang række af foreningens såvel som sportens aktiviteter ellers ikke vil være mulige. I fremtiden, hvis man har held med at organisere en stor gruppe af motionister, skal man være opmærksom at disse forventninger om frivilligt arbejde ikke kommer til at afskrække nye medlemmer, da man ikke kan forvente at motionisterne på samme måde engagerer sig i sporten som de nuværende medlemmer hidtil har gjort.

Det er også interessant for DCU at se nærmere på, hvor stor en andel af trænerne og lederne, der er lønnede i forhold til gennemsnittet under DIF. I følge Frivillighedsundersøgelsen er lidt over 7 pct. af trænerne og lederne lønnede i de danske idrætsforeninger under DIF. I DCU's 136 besvarelser på dette spørgsmål har kun én forening angivet, at de har 3 lønnede trænere. Ingen af foreningerne, som har besvaret spørgeskemaet, har angivet, at de har lønnede ledere, hvilket i praksis betyder, at den foreningsorganiserede cykelsport i Danmark er drevet stort set udelukkende af frivillige kræfter. Dette står i en interessant kontrast til både private udbydere med kommercielle interesser samt den professionaliserede elitedel af cykelsportens verden. Dette tal skal dog tages med et vist gran salt, da frivillige indenfor cykelsporten typisk har langt større udgifter end frivillige indenfor andre idrætter, da udstyret typisk er langt dyrere. Disse omkostninger får en del af de frivillige dækket, hvorfor dette beløb i visse tilfælde kan være ganske højt, om end det ikke tjener som skattepligtig aflønning.

Det kan dog godt antages at der blandt de foreninger som ikke har besvaret undersøgelsen kan være nogle lønnede trænere/ledere, men alligevel er andelen meget lav.

Hvis fokus flyttes over på aldersfordelingen af trænerne, adskiller DCU sig også fra det samlede DIF-gennemsnit, hvilket er illustreret i figuren herunder.

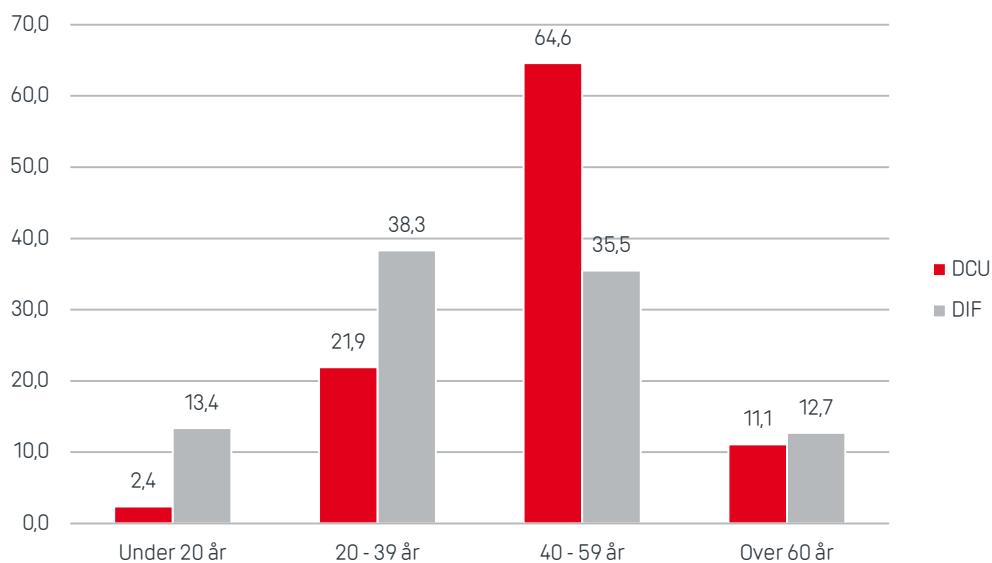
Figur 9 – Aldersfordeling blandt trænere

Hvor gennemsnittet blandt samtlige trænere i DIF fordeles sig med centrum i de to midterste alderskategorier, og med nogenlunde lige mange i de to yderste grupperinger, forholder det sig noget anderledes med DCU, hvor hele 64,6 pct. af trænerne er mellem 40 og 59 år. Der er næsten ingen trænere i DCU-regi, som er under 20 år. Dette kan potentielt set blive et fremtidigt problem for DCU, såfremt man ikke aktivt forsøger at gøre cykelsporten i foreningskulturen attraktiv også for yngre trænere, som kan være med til at forme fremtiden og udvikle cykelsporten. Dette stemmer overens med den tidligere figur der viste at medlemmerne også generelt set bliver en smule ældre, selvom at der er en lille undervægt blandt trænere over 60 år i forhold til det samlede DIF-gennemsnit.

En tilsvarende fordeling gør sig gældende i DCU blandt lederne, hvor man dog nærmer sig DIF-gennemsnittet mere, men dog stadig med en stor overvægt af 40-59 årige, hvilket kan aflæses i figuren herunder.

Figur 10 – Aldersfordeling blandt ledere

Aldersfordelingen blandt ledere tegner samme billede, hvor der er en stor overvægt af ledere blandt aldersgruppen 40-59 år, hvor hele 66,9 pct. af DCU's ledere befinder sig. Der er til gengæld en vis undervægt af ledere i aldersgruppen 20-39 år, mens der kun er en lille undervægt af ledere over 60 år.

Disse to figurer ansporer samlet set til, at man fra DCU's side bør overveje om man skal iværksætte en række kampagner/tiltag for at rekruttere flere yngre trænere og ledere i foreningerne. DCU bør være opmærksomme på problemstillingen, da fremtidsudsigterne giver en indikation af et stort behov for et kommende generationsskifte, hvor både trænere og lederne i DCU's foreninger skal erstattes af nye kræfter. Det vil således være en stor fordel hvis man fra DCU's side i god tid forinden har planlagt hvorledes disse helt centrale foreningsprocesser kan håndteres, således at de yngre trænere og ledere kan lære af de mere erfarne og frivillige kræfter, som tilsyneladende allerede er i foreningerne i dag.

I forhold til kønsfordeling af trænere og lederne, har DCU i alt 12,6 pct. kvindelige trænere og 13,9 pct. kvindelige ledere, hvilket er et markant lavere tal end de 30 pct. som er trænere og 33,8 pct. som er ledere i DIF-regi. DCU placerer sig dog både blandt trænere og ledere tæt op ad deres kønsfordeling blandt medlemmerne, hvor DIF har 41,4 pct. kvindelige medlemmer i 2012 og dermed faktisk en større undervægt af kvindelige trænere og ledere i forhold til deres medlemstal. I denne sammenhæng har DCU nogenlunde samme andel af kvindelige trænere og ledere som andelen af kvindelige medlemmer svarer til. Uanset disse forbehold er det samlede indtryk af DCU's medlemssammensætning i forhold til køn, at kønsfordelingen er ganske skæv i forhold til det samlede DIF-gennemsnit. Dermed bør det overvejes hvorvidt man ønsker at være et forbund 'for alle', muligvis med vedtagelsen af en decideret kvindestrategi, hvor der kan antages at være et stort vækspotentiale, både blandt de frivillige og blandt udøverne.

Et andet af Frivillighedsundersøgelsens målinger, der medvirker til at understrege billedet af en sport i vækst kan også ses i relation til spørgsmålet om hvorvidt foreningerne selv føler, at de har fået flere eller færre frivillige i de seneste fem år. Denne måling kan ses i nedenstående tabel.

Tabel 9- Flere eller færre frivillige i de seneste fem år?

	N	Færre	Uændret	Flere
DCU	128	5,4	54,5	40,2
DIF	4647	17,3	50,6	32

Tabel 9 viser, at 40,2 pct. af DCU's foreninger mener, at de har fået flere frivillige, mens lidt over halvdelen mener, at situationen er uændret henover de seneste fem år. Kun 5 pct. mener, at de har fået færre frivillige. Dette tal er markant lavere end de 17,3 pct. af samtlige af DIF's foreninger, som mener, at de i de seneste fem år har fået færre frivillige år.

Det er dog igen værd at huske på, at undersøgelsen blev foretaget i oktober 2010. Siden da er der i DCU-regi sket en stigning på medlemssiden, hvilket også naturligt vil medføre en stigning i antallet af frivillige, men allerede i 2010 er det tydeligt, at her er tale om en foreningsorganiseret idræt i fremdrift. Man skal dog være opmærksom på hvorvidt antallet af frivillige reelt set er fulgt med medlemsudviklingen, da de enkelte frivillige ellers kan risikere at opleve et langt større pres, og at have langt mindre tid til den enkelte udøver, hvilket igen skaber dårligere vilkår for udøverne. Det er således ikke nok at skaffe flere medlemmer, hvis det ikke følges ad med flere frivillige.

Frivillighedsundersøgelsen spurgte ligeledes foreningslederne om hvor let/svært de vurderede det var at skaffe frivillige til i alt 11 forskellige poster/arbejdsopgaver, hvormed der kan laves et indeks, som giver en rekrutterings-indeks-score for samtlige forbund, som således kan sammenlignes direkte med hinanden. I indekset er værdien 1 'meget let', mens 5 er 'meget svært'.

Det er således ikke udelukkende DCU's egen score, der er interessant, men i større grad hvordan DCU placerer sig i forhold til andre specialforbund og til DIF-gennemsnittet generelt. I tabellen herunder kan indeks-scoren for hhv. DCU og DIF aflæses.

Tabel 10- Indeks, hvor værdi 1 er lettest og 5 er sværest

	Trænere/instruktør	Faste poster (bestyrelse og udvalg)	Ad hoc- opgaver	Frivillige total
Danmarks Cykle Union	3,2778	3,1724	2,9561	3,2803
Danmarks Idrætsforbund	3,4580	3,4227	3,1375	3,4156

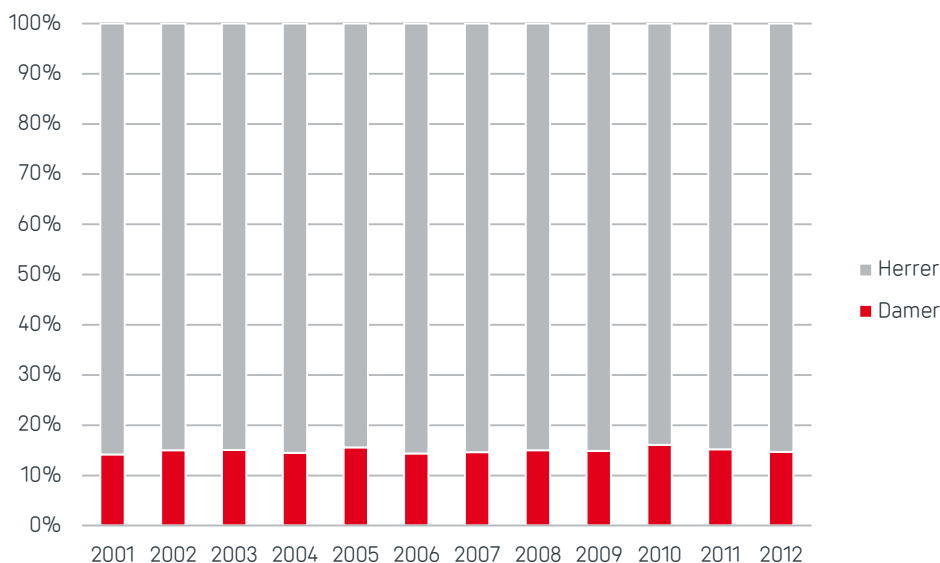
Det samlede rekrutteringsindeks for DIF er 3,4156, mens det tilsvarende tal for DCU er noget lavere på i alt 3,2803. Selvom forskellen ikke synes særlig stor, fordi den numeriske værdi er så tæt placeret på hinanden, afspejler dette alligevel en klar forskel i den oplevede verden og forskellen er således bestemt værd at notere sig. Blandt de 13 største specialforbund - målt på medlemstal - ved medlemsregistreringen i 2013, placerer DCU sig i den positive halvdel i denne frivillighedsmåling. I bilag 2 kan de resterende 12 forbunds rekrutteringsindeks-score aflæses.

I forbindelse med DIF's undersøgelse af idrætsforeningernes rammer og vilkår, som blev gennemført op til kommunalvalget i 2013, blev dette spørgsmål gentaget. På denne baggrund har man således udviklingen i denne måling, som går fra oktober 2010 til oktober 2013. Undersøgelsens hovedrapport fokuserede udelukkende på kommunal opdeling, og dermed er afrapporteringen af rekrutteringsindekset, fordelt på specialforbund, fra denne undersøgelse ikke tidligere foretaget⁴.

I den nyere undersøgelse fra 2013 var der dog færre besvarelser end i Frivillighedsundersøgelsen. DCU fik i denne sammenhæng en samlet score på indekset på 3,17, hvilket således er en klar forbedring på 0,11. Den nyere samlede frivillighedsscore for DCU betyder, at kun foreningerne under Dansk Golf Union rapporterer om en bedre score blandt de 13 største specialforbund. Dertil kan det nævnes, at det samlede DIF-gennemsnit faldt i 2013-undersøgelsen, således at den gennemsnitlige score her var på i alt 3,49, svarende til en tilbagegang på 0,07.

Også det nye indekstal fra 2013 er med til yderligere at forstærke billedet af en kultur i klar fremgang, herunder også indenfor den frivillige del af foreningsidrætten.

⁴ Undersøgelsens hovedrapport kan downloades gratis på dif.dk (Borch, Fester, Kirkegaard, Gottlieb, & Gudnitz, 2013).

BILAG 1 - KØNSFORDELING BLANDT MEDLEMMER**BILAG 2 - REKRUTTERINGSINDEKS FOR SPECIALFORBUND**

Specialforbund	Trænere/Instruktører	Alle faste poster	Alle ad-hoc opgaver	Samlet rekrutteringsindeks
Dansk Golf Union	2,8986	2,9750	2,9178	2,9066
Dansk Atletik Forbund	3,4955	3,2575	2,7589	3,1066
Dansk Skytte Union	3,1566	3,3278	3,0562	3,2132
Dansk Arbejder Idrætsforbund	3,2619	3,0672	2,9434	3,2331
Danmarks Cykle Union	3,2778	3,1724	2,9561	3,2803
Dansk Svømmeunion	3,3188	3,5051	3,0366	3,3784
Dansk Sejlunion	3,4621	3,5171	3,0580	3,3800
Danmarks Gymnastik Forbund	3,4265	3,4473	2,8974	3,3977
Danmarks Idræts-Forbund	3,4580	3,4227	3,1375	3,4156
Dansk Boldspil-Union	3,4100	3,6051	3,1344	3,4551
Dansk Ride Forbund	3,4938	3,4190	3,4025	3,5184
Dansk Tennis Forbund	3,6174	3,4774	3,2835	3,5594
Dansk Håndbold Forbund	3,6711	3,7508	3,1795	3,6128
Badminton Danmark	3,6979	3,7244	3,3185	3,6633

LITTERATURLISTE

Bak, L., Madsen, A. S., Henriksen, B., & Troldborg, S. (2012). *Danskernes Kulturvaner 2012*. Viborg: Kulturministeriet.

Bille, T., Fridberg, T., Storgaard, S., & Wulff, E. (2005). *Danskernes kultur- og fritidsvaner 2004*. København: AKF Forlaget.

Borch, M., Fester, M., Kirkegaard, K. L., Gottlieb, P., & Gudnitz, J. (2013). *Idrætsforeninger i Danmark - Rammer og vilkår*. Brøndby: Danmarks Idrætsforbund.

DTU Transport (2012). *Faktaark om cykeltrafik i Danmark*.

Laub, T. (2012). *Fremtidens frivillige foreningsliv i idrætten*. Idrættens Analyseinstitut: Idrættens Analyseinstitut i samarbejde med Syddansk Universitet.

Laub, T. (2013). *Danskernes motions- og sportsvaner 2011*. København: Idrættens Analyseinstitut.

Pilgaard, M. (2008). *Danskerne motions- og sportsvaner. Nøgletal og tendenser*. København: Idrættens analyseinstitut (Idan).

Toft, D. (2013). *Fremtidens senioridræt - Mellem Ironman og stolemotion*. København: Idrættens Analyseinstitut.

Transportministeriet (2013). *Cykling i Danmark - Hvor står vi?* København: Transportministeriet.